

Styrking av staben og nytt forskningsfartøy hastesaker

- Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt trenger et nytt, spesialbygd forskningsfartøy for å kunne utnytte den rivende utvikling på instrumentsiden.
- Metodikken for overvåking av bestandene må utvikles videre, — forskningsverktøyet må stadig slipes.
- Prinsippene for beskatningen er godt nok kjent for å unngå rovdrift, men det vil ennå ta år før arbeidet med flerbestandsmodeller er utprøvd og etablert slik at det kan brukes i sammenheng med kvotetilrådinger.
- Havforskerne er i dag for hardt belastet med å framskaffe det løpende grunnlag for forvaltningen, og får dermed for liten anledning til å arbeide med nyvinninger.
- Investeringene i havbruksforskning bør ikke spres så vidt sterkt som vi har sett tendenser til, men kanaliseres til de større etablerte miljøer.
- Viktig at fiskerne har en organisasjon som Norges Fiskarlag som viser både ansvar og forståelse.

Dette er noen av de saker den nye direktør ved Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt, Odd Nakken, kommer inn på i dette intervjuet med ME'A.

Odd Nakken, som er 49 år gammel, er cand.real. fra 1966, og med sitt opphav og sin bakgrunn i fiskarmiljøet i Øygarden utenfor Bergen var det vel aldri tvil om valg av karriere. Som havforsker og forskningssjef har Odd Nakken for lengst markert seg både nasjonalt og internasjonalt. Han har bl.a. vært engasjert i utviklingsprosjekter under andre himmelstrøk, og han har vært representert i ulike internasjonale kommisjoner og organisasjoner innen sitt felt. I årene 1977—1981 var han nestleder ved Havforskningsinstituttet, og for noen år siden ble han attpå til utnevnt til professor II ved Universitetet i Bergen.

Da det ble kjent at Gunnar Sætersdal ønsket å trekke seg tilbake som direktør ved Havforskningsinstituttet, var det en utbredt oppfatning at Odd Nakken måtte bli hans etterfølger. Spørsmålet var om han selv ønsket det. Og det gjorde han altså, — men ikke uten et aldri så lite forbehold, eller skal vi heller si tilleggs-ønske: Utnevnelsen burde være på åremål, en seks-års periode kunne være passende. Og slik ble det.

— Det er en ordening som jeg mener må være best for alle parter, sier han lakonisk.

— Hva vil du som sjef for Havforskningsinstituttet prioritere i tiden fremover?

Behov for flere og bedre råd

— La meg si det slik at på mange felter kan vi gjøre det bedre enn tilfellet er i dag. Jeg synes bl.a. at vi ikke kjenner næringen godt nok. I dette ligger det naturligvis en utfordring som vi må ta alvorlig.

De siste ti-femten årene har vi forsøkt å bygge opp et system for å overvåke bestandene. Det er behov for stadig flere og bedre råd for at forvaltningen kan ha best mulig grunnlag for sine bestemmelser. Dette har sammenheng med utviklingen i de enkelte bestander, men også med den generelle utvikling i samfunnet.

— Er dette systemet godt nok i dag?

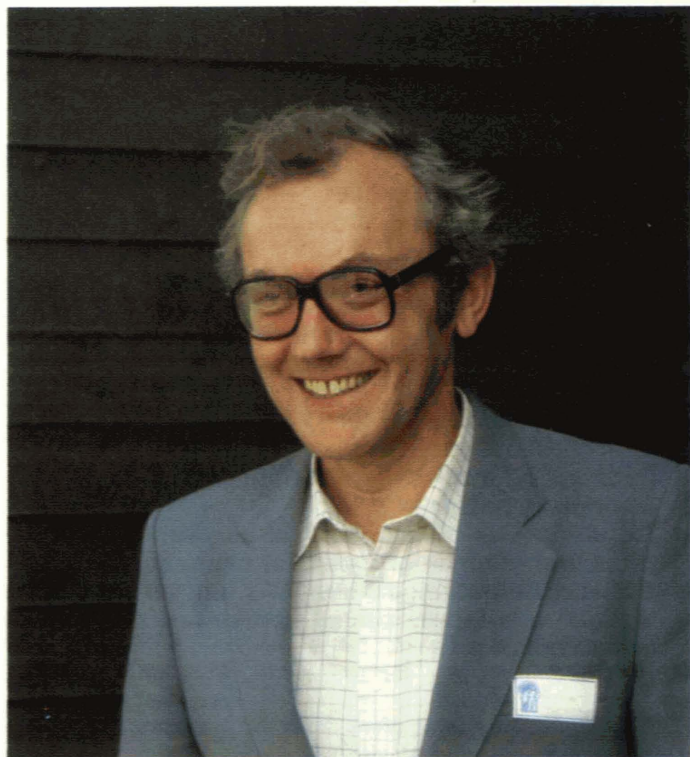
— Nei. Særlig på ett felt synes vi å

komme til kort, nemlig i arbeidet med å utvikle metodikken videre, i det å stadig kunne slipe forskningsverktøyet, gjøre det kvassere. Medarbeidere ved instituttet ser uløste oppgaver som de bør få ta affære med. Det å la dem få anledning til det, la dem få større vingeslag ser jeg som en særdeles viktig oppgave.

For hardt belastet

Det er ingen grunn til å legge skjul på at de som driver med dette totalt sett er for hardt belastet med å framskaffe det løpende grunnlag for forvaltningen, og dette fører igjen til at de får for liten tid, krefter og kapasitet til å arbeide med nyvinninger. Og som forskere og forskningsinstitutt bør vi helst ligge i forkant av utviklingen. Ja, først da vil et forskningsinstitutt kunne leve opp til de forventninger samfunnet må kunne stille. Men, det forutsetter naturligvis at samfunnet også er sitt ansvar bevisst i denne sammenheng.

Forts. side 24



Styrking av staben . . .

Forts. fra side 5

— Du er sterkt opptatt av arbeidet med flerbestandsmodeller?

— Ja, og dette er et arbeid som bør gis høy prioritet. Prinsippene for beskatningen er godt nok kjent i dag til at en både kan og bør unngå rovdrift. Vi kan vel alle være enige om at en del av de erfaringer vi har måttet ta med oss, har vært dyrekjøpte. Hovedsaken er imidlertid at vi i dag innretter oss etter det vi vet om dette, samtidig som vi prøver å øke kunnskapene.

Fiskerier i sammenheng

Det er ikke lett å få et fiske, eller fiskerier i sammenheng, til å fungere slik at man unngår uheldige utslag, men jeg synes vi er kommet atskillig lenger i dag enn vi var for sju-åtte år siden. Det er imidlertid et arbeid som er avhengig av tilgangen på ressurser, både økonomiske og personellmessige. Så i de nærmeste årene vil nok dette være rent forsknings- og utviklingsarbeid. Bare rent kvalitative elementer vil kunne brukes i sammenheng med kvotetilrådinger. Det er her tale om et system som må utprøves på historiske dataserier før det kan tas i bruk, og det vil ennå ta år før det er skikkelig utprøvd og etablert. I mellomtiden vil vi etter beste evne opprettholde og forbedre de eksisterende overvåkings- og vurderingssystemer. Personellmessig er vi i dag ikke godt nok rustet til å gjøre alt dette slik vi gjerne skulle ønske det.

— Økte bevilgninger til Havforskningsinstituttet er med andre ord en nødvendighet?

— Det er helt klart at vi må få en styrking av staben ved instituttet. Det er det virkelig behov for. La meg imidlertid minne om at vi for et års tid siden kunne ta i bruk et nytt forskningsbygg i umiddelbar nærhet av det «gamle» instituttet på Nordnes. Det har betydd mye for arbeidssituasjonen ved instituttet. Dessuten har vi kunnet ta i bruk et bedre og mer hensiktsmessig EDB-anlegg enn det vi tidligere hadde.

Behov for nytt forskningsfartøy

— Havforskningsfartøyene begynner å trekke på årene?

— Dette er jo våre aller viktigste hjelpemidler. Vi disponerer i dag 3 fartøyer: «G.O.Sars», som ble overtatt i 1970, er forresten blitt kraftig rustet opp de siste årene. Dessuten har vi «Michael Sars» som vi fikk i 1978, og endelig har vi «Eldjarn» en leiet snurper/tråler, som i 1982

ble ombygget for å tjene som forskningsfartøy, og som var et stort framskritt fra «Johan Hjort» som den avløste.

— Men er dette nok?

— Nei. Vi har et økende behov for forskningsfartøyer. Derfor må vi få bygget et nytt forskningsfartøy meget snart. Dette anser jeg som helt nødvendig for at vi skal kunne nyttiggjøre oss den rivende utvikling på instrumentsiden. I dag vil det f.eks. være mulig å utstyre et fartøy for alle de fiskeriundersøkelser som er nødvendig bl.a. til flerbestandsmodeller.

— Og for at slike undersøkelser eller modeller skal kunne nyttiggjøres fullt ut, er det vel også nødvendig å trekke økonomiske hensyn inn i vurderingene?

— For oss gjelder det først av alt å framskaffe det biologiske grunnlagsmateriale. Deretter kommer de økonomiske vurderinger som det må bli forvaltningens ansvar å trekke inn i bildet.

I en samtale med den nye havforskningsdirektøren kommer en naturligvis ikke utenom havbruk og havbruksforskning:

— Det bør ikke herske tvil om at Norge har helt unike naturgitte forutsetninger for havbruk i videste forstand. Spørsmålet er hvordan vi best skal kunne utnytte disse forutsetningene.

— Forskningsmessig er havbruk utpekt som et nasjonalt satsingsområde?

Uheldig spredning av forskningsmidler

— Det er både prisverdig og riktig. Når det er sagt vil jeg imidlertid understreke nødvendigheten av at vi bygger på de store, etablerte miljøer, og unngår for mye spredning av midlene slik vi har sett tendenser til. Og når jeg snakker om større, etablerte miljøer så tenker jeg på Bergen med sitt omfattende biologiske miljø på alle plan, på Sunndalsøra/Oslo/Ås, på Trondheims-miljøet med sin tekniske ekspertise på alle mulige plan, og på Tromsø-miljøet som burde ha alle forutsetninger for å kunne gjøre en betydelig innsats på de arter og i de naturgitte forhold som dette miljøet dekker.

Jeg vil naturligvis ikke utelukke andre forskere eller forskningsmiljø. Vi må, hver på vår kant, stadig være åpne for samarbeid og utveksling av erfaringer og synspunkter.

Når det imidlertid gjelder investeringer f.eks. i større bygningstekniske fasiliteter, så bør det etter min mening skje de steder jeg her har pekt på. Det vil også gagne norsk akvakultur- og havbruksforskning totalt sett, og det må vel også være et overordnet siktemål.

Jeg vil i denne sammenheng peke på fiskeoppdretternes nye avlstaasjon på Kyrkseterøra i Sør-Trøndelag som jeg

ser på som et særdeles positivt og viktig tiltak. I det hele tatt er det grunn til å berømme fiskeoppdretternes engasjement på flere områder, f.eks. i det såkalte «Frisk fisk-programmet».

— Hittil har akvakultur eller havbruk stort sett vært avgrenset til laks og aure, — nå kommer åpenbart også de marine arter for fullt?

Gjennombrudd

— Når det gjelder kveite ser det ut til at vi gjennom det samarbeid som er utført mellom stasjonen i Austevoll og flere andre miljøer står foran et avgjørende gjennombrudd. For torskens vedkommende er det vel først og fremst et spørsmål om pris, men naturligvis også om teknologi. I alle fall er dette noe det er vel verd å satse videre på.

— Har du tro på en snarlig løsning når det gjelder kutlurbetinget fiske i større målestokk?

I Austevoll har forskerne våre fått til produksjon og utsetting av torsk. Men derfra og til å hjelpe fram den naturlige produksjon slik at det virkelig monner er det ennå langt igjen. Men, vi er da inne på rett vei, og det er derfor viktig at den forskning og de forsøk som er i gang på dette området kan videreføres.

— Ser du utbyggingen av det fiskeribiologiske miljø i Tromsø som en konkurrent til Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt og det dere steller med?

— Nei, absolutt ikke. Tvertimot, jeg ser utviklingen på dette område i Tromsø som meget positivt. Vi har naturligvis et nært og godt samarbeid med Tromsø-miljøet, og jeg ser fram til å bidra til en ytterligere styrking av dette samarbeid. Jeg ser da også dette som en forutsetning for at vi kan styrke norsk havforskningsmiljø totalt sett.

Gjensidig respekt

— Til slutt, Odd Nakken: Samarbeidet med næringen, med de aktive utøvere og deres organisasjoner?

— I utgangspunktet kan det nok iblant fortone seg vanskelig, og det er vel heller ikke mer enn naturlig. Men, med åpenhet og god vilje bør det kunne gå nokså problemfritt. I den sammenheng er det også viktig at man har en organisasjon som Norges Fiskarlag som i høy grad viser både ansvar og forståelse. At vurderinger og holdninger fra tid til annen ikke er sammenfallende, rokker ikke ved det inntrykket. Og jeg håper at det heller ikke rokker ved den gjensidige respekt for hverandre, sier direktør Odd Nakken.

M. D.